

Nr 130.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för förre volontären A. E. Nordin från viss betalningsskyldighet; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anför:

Med anledning av en den 9 mars 1928 i Stockholm inträffad sammanstötning mellan en kronan tillhörig, av dåvarande volontären vid fältteleggrafkåren A. E. Nordin förd personautomobil och en av Lenna bruks aktiebolag ägd lastautomobil, varvid även en aktiebolaget Stockholms spårvägar tillhörig motorvagn skadades, väcktes åtal mot Nordin inför Stockholms rådhusrätt. Rådhusrätten, som meddelade utslag i målet den 22 maj 1928, fann det framgå av omständigheterna i målet, att Nordin genom att färdas med för hög fart i rådande slirigt väglag åsidosatt den omsorg och varsamhet, som till förekommande av olycksfall betingats av förhandenvarande för-

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 102 häft. (Nr 130.) 421 30

hållanden, samt prövade därför rättvist dels döma Nordin att för ovarsam körning med motorfordon böta 100 kronor till kronan, dels ock — på grund av de mot Nordin i målet framställda ersättningsanspråken — förplikta honom att, bland annat, genast mot kvitto utgiva, till aktiebolaget Stockholms spårvägar 25 kronor samt till Lenna bruks aktiebolag 1,130 kronor 93 öre jämte ränta å detta belopp efter fem procent om året från den 24 april 1928, tills betalning skedde.

Rådhusrättens utslag vann laga kraft.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 juli 1928 anförde arméförvaltningens fortifikations- och civila departement, att enär det genom rådhusrättens utslag fastslagits, att Nordin varit vållande till den skada, för vilken ersättningsskyldighet sålunda ålagts honom, syntes kronan jämlikt stagandena i lagen den 30 juni 1916 angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik vara såsom ägare till den utav Nordin vid olyckstillfället förda automobilen i första hand ansvarig för den uppkomna skadan. På grund härav hemställde departementen, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att för gäldande av de utdömda skadeståndsbeloppen måtte från lantförsvarets anslag till extra utgifter få utbetalas 25 kronor, respektive 1,130 kronor 93 öre jämte fem procent årlig ränta å sistnämnda belopp från den 24 april 1928, till dess betalning skedde. Tillika förklarade sig departementen ämna vidtaga åtgärder för bevakande hos Nordin av ett mot utgiften svarande belopp.

Enligt beslut den 10 augusti 1928 biföll Kungl. Maj:t fortifikations- och civila departementens ifrågavarande framställning samt föreskrev därjämte, att det belopp, som framdeles kunde komma att indrivras från Nordin, skulle tillgodoföras nyssnämnda anslag till extra utgifter.

Efter det arméförvaltningens ombudsman vid Stockholms rådhusrätt sedermera anhängiggjort talan mot Nordin med yrkande om åläggande för denne att till kronan utgiva ersättning för kronans utlägg i ovan angivna avseenden, förpliktade rådhusrätten genom dom den 29 augusti 1928 Nordin att till kronan genast mot kvitto utgiva 1,155 kronor 93 öre jämte ränta efter fem procent om året å 1,130 kronor 93 öre från den 24 april 1928 till stämningdagen den 24 augusti samma år och därifrån å hela det utdömda beloppet, till dess betalning skedde, ävensom att ersätta kronan rättegångskostnaden med 15 kronor.

Domen har vunnit laga kraft.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 23 november 1928, har Nordin anhållit att av nåd bliva befriad från den honom jämlikt Stockholms rådhusrätts dom den 29 augusti 1928 åliggande betalningsskyldighet samt till stöd härför anfört i huvudsak följande:

Genom att nödgas gälda den utdömda summan bleve Nordin vid avgången ur tjänst den 31 oktober 1929 fullkomligt utblottad och urståndsatt att ens förskaffa sig det nödvändigaste i beklädnadsväg, än mindre förskaffa

sig medel för resa till hemorten. Hans föräldrar, som levde i små omständigheter, vore beroende av hans hjälp.

Den automobil, som han vid olyckstillfället varit kommenderad att föra, hade icke varit i fullt kördugligt skick. För sitt befäl hade han förut och även samma dag olyckan skedde anmält, att bromsarna å bilen icke fungerade, men på grund av att körningen varit av brådskande art, hade han det oaktat fått order att köra. Härjämte borde även tagas i beaktande det egenartade förhållandet, som vore förenat med att föra motorfordon i kronans tjänst. Medan privatpersoner och firmor m. fl. hade sina fordon försäkrade icke blott för att skydda sig för skada å eget fordon, utan även för att skydda sina förare från att genom liknande olyckshändelser bliva ruinerade, hade kronan icke sina fordon försäkrade, vilket hade till följd, att förare i kronans tjänst, som kommenderades att föra motorfordon, löpte otillbörligt större risker i ekonomiskt hänseende än andra förare. Olyckshändelser, som vore jämförliga med den förevarande, inträffade så gott som dagligen i Stockholm på grund av den ökade trafiken, trots att försiktighet iakttoges.

I utlåtande över ansökningen har *chefen för fälttelegrafkåren* anfört bland annat:

I anledning av Nordins påstående, att han beordrats köra bilen, ehuru han anmält, att bromsinrättningen å densamma icke vore i fullgott skick, hade kårchefen föranstaltat om förhör i ärendet ävensom införskaffat yttrande i frågan från Nordins dåvarande kompanichef. Med hänsyn till vad kompanichefen därvid anfört, syntes det mindre sannolikt, att Nordin vid tillfället i fråga beordrats föra automobilen, oaktat han anmält, att bromsarna vore dåliga. Nordin hade nämligen säkerligen i så fall icke underlåtit att inför rådhusrätten andraga detta förhållande, vilket borde hava talat till hans förmån vid bedömandet av hans ansvarsskyldighet för olyckan.

Det vore emellertid ostridigt, att förare av kronans motorfordon löpte betydande ekonomiska risker, så länge dessa fordon icke vore försäkrade. I betraktande av den praxis, som tillämpades beträffande andra motorfordon än kronans, framstode dessa risker så mycket skarpare. Försäkringsbolag, som övertagit ägarens ansvar enligt lagen, hade jämlikt senaste bestämmelser avstått från sin regressrätt som försäkringsgivare utom i vissa särskilt angivna fall, nämligen om skadan vållats genom att föraren vid olyckstillfället varit onykter, handlat i brottslig avsikt eller begagnat automobilen utan försäkringshavarens medgivande. Då i sådant hänseende icke något kunde läggas Nordin till last, syntes det rimligt, att kronan avstode från sin fordran hos honom.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava den 13 februari 1929 yttrat sig i ärendet.

Fortifikationsdepartementet har därvid under åberopande av de skäl, som chefen för fälttelegrafkåren anfört, tillstyrkt, att Nordin måtte befrias från erläggande av det skadeståndsbelopp jämte ränta och ersättning för rättegångskostnader, som ålagts honom att utgiva till Kungl. Maj:t och kronan genom Stockholms rådhusrätts dom den 29 augusti 1928.

Civila departementet har, för den händelse Kungl. Maj:t skulle godkänna fortifikationsdepartementets förslag, hemställt, att proposition i ärendet måtte avlätas till riksdagen.

Statskontoret, som härefter hörts i ärendet, har i utlåtande den 8 mars 1929 anfört följande.

Av Stockholms rådhusrätts utslag den 22 maj 1928, angående ansvar för ifrågavarande kollisionsolycka, framginge, att Nordin, på den grund att han — genom att vid olyckstillfället hava färdats med för hög fart i rådande slirigt väglag — åsidosatt den omsorg och varsamhet, som till förekommande av olycksfall betingats av förhandenvarande förhållanden, dömts för ovarsam körning vid ifrågavarande tillfälle att böta 100 kronor. När så härtill komme, att, enligt vad Nordin numera upplyst, den av honom förda automobilen vid sagda tillfälle icke varit i fullt kördugligt skick, i det att bromsarna icke fungerat tillfredsställande, ävensom att Nordin haft vetskap härom, syntes det ganska tveksamt, om den gjorda nådeansökningen borde bifallas.

Med hänsyn emellertid till att Nordin uppenbarligen befunne sig i knappa ekonomiska omständigheter, ansåge sig statskontoret likväl icke böra motsätta sig, att framställning gjordes till riksdagen på sätt arméförvaltningen hemställt i sitt utlåtande; och tilläte sig statskontoret i detta sammanhang erinra, att 1922 års riksdag (skrivelse nr 143) under ganska likartade omständigheter befriat postiljonen K. M. Jonsson från honom påvilande ersättningskyldighet.

Departements-
chefen.

Giltiga skäl synas mig tala för att Nordin befrias från ifrågavarande betalningsskyldighet. Jag vill i detta sammanhang erinra, att Kungl. Maj:t, efter utfärdandet av den utav nästlidet års riksdag antagna lagen om trafikförsäkring å motorfordon, genom kungörelse den 26 september 1929 (nr 299), vilken trätt i kraft den 1 oktober samma år, förordnat, att därest trafikförsäkring icke tagits å staten tillhörigt motorfordon, staten för vad den fått utgiva i ersättning för skada i följd av trafik med fordonet icke må hålla sig till föraren, i den mån denne vid trafikförsäkring utan förbehåll skulle varit fri från försäkringsgivarens krav. Då Nordin ej kan anses hava genom grov vårdslöshet vållat kollisionen, hade, därest lagen om trafikförsäkring varit gällande vid ifrågavarande tid, staten jämlikt nämnda kungörelse ej kunnat fordra ersättning av honom.

Enligt vad jag inhämtat, har Nordin erhållit avsked från sin anställning vid fälttelegrafkåren från och med den 25 augusti 1929.

På grund av vad ovan anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att före volontären vid fälttelegrafkåren A. E. Nordin må befrias från honom jämlikt Stockholms rådhusrätts förenämnda dom den 29 augusti 1928 åliggande betalningsskyldighet till kronan, samt

att det belopp, från vars gäldande Nordin sålunda befrias, må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.